Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 1. Dnia 8. Stycznia 1888. **XV. rocznik.**

Treść: Zaproszenie do prenumeraty. — Z nowym rokiem. — Mowa posła Dra. Tadeusza Skałkowskiego — Lustracye Towarzystw: Towarzystwo zaliczkowe w Radziechowie. — Ruch stowarzyszeń: Zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Subskrybcya akcyj na Bank ziemski w Poznaniu. XX. Posiedzenie Zarządu funduszu zaopatrzenia. — Ogłoszenia: Zdolny urzędnik. Biegły buchalter. Broszurowane komplety „Związku“. XIII. Rocznik stowarzyszeń. Zamknięcie rachunków Związku stow. zarob. i gosp. za r. 1887. Półroczny rachunek funduszu zaopatrzenia funkcyonaryuszów stow. zarob. i gosp. za czas od 1. lipca 1887. do 31. grudnia 1887.

Zaproszenie do prenumeraty.

Z dzisiejszym numerem rozpoczynamy XV. rocznik naszego wydawnictwa. Zapraszając do prenumeraty na rok 1888., prosimy dla ustalenia nakładu o wczesne nadesłanie należytości prenumeracyjnej, wynoszącej jak dotąd rocznie 5 zł. wraz z przesełką pocztową.

Tych P. T. prenumeratorów, którzy dotychczas nie uiścili prenumeraty za rok ubiegły, upraszamy o spieszne wyrównanie tej należytości, w przeciwnym razie wykreślimy ich z listy prenumeracyjnej.

Z nowym rokiem.

Pod niedobrą wróżbą rozpoczyna się rok bieżący. Zawikłania polityczne trwające od całego szeregu lat zaostrzają się co raz bardziéj i doszły w pierwszych dniach bieżącego roku do tego punktu, że bliskie rozwiązanie zdawało się być nieuniknione. Że każde takie zaniepokojenie umysłów wpływa szkodliwie na wszelkie interesa, szczególniéj finansowéj natury, o tém zdaje się nikt nie wątpi — lecz szkody te o tyle są większe dla naszego kraju, że jest on dopiero u progu ekonomicznego rozwoju, uczuwa przeto silniéj każdą dywersyę, niż kraje uposażone w dobrobyt, a powtóre, że kraj nasz stoi najbliżéj tego terenu, gdzie ów krwawy dramat dziejowy rozegrać się musi, a co gorzéj terenem tym może być objęty. W takich warunkach nie dziwna, że objawia się stagnacya w niejednym kierunku pracy społecznéj, że każdy skupia swe siły i zasoby, wyczekując z determinacyą chwili decydującéj.

Skutki téj sytuacyi oddziałały przedewszystkiem na instytucye finansowe, to też nawet największe banki zachowują się z wielką rezerwą w zawieraniu jakichkolwiek interesów, wskutek czego otrzymanie gotowych pieniędzy staje się co raz trudniejsze, nawet za dostarczeniem najlepszéj gwarancyi. W obec takiéj sytuacyi powinne i Towarzystwa zaliczkowe skupić swe siły i środki, aby mogące nastąpić wypadki nie zastały je nieprzygotowanemi. Przezorność ta polega przedewszystkiem na tem, aby nieangażować się w nowe interesa, nie udzielać znaczniejszych pożyczek, zwłaszcza długoterminowych, co już z tego powodu się niezaleca, że każde Towarzystwo, zwłaszcza mające znaczniejsze wkładki oszczędności powinno być przygotowane na pewne wypłaty, którym w zupełności musi uczynić zadość, chcąc zachować to zaufanie, jakie ogół w niem pokłada, — a że otrzymanie jakichkolwiek zasobów z instytucyj finansowych jest wówczas niemożliwe, dlatego należy wcześniej pomyśleć o środkach, któreby umożliwiły dopełnienie tego obowiązku.

Drugim ważnym przedmiotem — któremu należy poświęcić szczególniejszą baczność, jest uregulowanie własnego portfelu tak skryptów jak i weksli.

Uregulowanie to polegać powinno przedewszystkiem na usuwaniu wszelkich zaległości, a to już z tej przyczyny, że gdy nastanie czas stagnacyi, zaległości te same przez się tworzyć się będą, należy przeto unikać tych, które wcześniéj mogły być usunięte. Niemniéj należy zwrócić uwagę na pozycye pozostawiające jakiekolwiek wątpliwości co do pewności zwrotu udzielonéj pożyczki — takie pozycye należy zabezpieczać bądź przez intabulacyę, bądź przez zażądanie lepszéj gwarancyi. W ogóle należy starać się o stanowcze uregulowanie wszelkich spraw, nie da się bowiem zaprzeczyć, że tak jak każdy interes potrafi przetrwać wszelkie przeciwności, jeżeli jest na zdrowych podstawach oparty, tak też i każde Towarzystwo, które dotychczas było przezornie i dobrze administrowane nie potrzebuje się obawiać złych

następstw, gdy przeciwnie te, które nie przestrzegały przezorności koniecznéj dla każdéj instytucyi finansowéj, muszą być narażone na wszelkie konsekwencye.

Uwagi powyższe tak samo dadzą się zastosować w każdéj chwili, lecz powtarzając je tylekrotnie nie możemy pominąć je wówczas, kiedy są najbardziej na czasie. Z drugiej strony nawoływanie Towarzystw do przezorności i ostrożności, szczególniéj zaś do regulowania i usuwania zaległości uważamy za jeden z pierwszych naszych obowiązków, bo wówczas tylko uważać będziemy pozycyę pojedynczego Towarzystwa zaliczkowego za silną, jeżeli stosunek jego do dłużników nie będzie pozostawiał nic do życzenia, czyli, że kredyta udzielane będą takim członkom, którzy nietylko majątkowo zasługują na takowy, lecz także pod względem uczciwości i słowności w spełnianiu zaciągniętych zobowiązań dają Towarzystwu wszelką gwarancyę.

Pod tym względem zdolność kredytowa pewnej części ludności naszego kraju nie jest zupełnie dojrzałą, jakkolwiek zwrot ku lepszemu daje się z każdym rokiem spostrzedz. I niedziwna, że pewna część naszych członków nie ma tej rutyny handlowej, która jest konieczną do wyrobienia sobie kredytu, — bo kraj nasz mający szczupłą garstkę przemysłowców, a nie wielu też handlujących, nie daje sposobności do nabycia tej praktyki, która jest dogmatem w stosunkach pieniężnych.

Następnie i to jest przyczyną owej luki w naszych interesach kredytowych, że ludność kraju przeważnie rolnicza, nie może korzystać z kredytu na krótkie termina, jakie są przyjęte w świecie handlowym, a gdy pomimo tego poddaje się temu rygorowi, dzieje się często, iż zobowiązaniu temu trudno jej podołać.

Od czasu działalności naszych Towarzystw zaliczkowych zmieniły się bezsprzecznie stosunki te na lepsze, a staraniem zarządów tych Towarzystw powinno być dalsze udoskonalenie swéj klienteli w téj najważniejszej zasadzie zdrowego kredytu, aby przyuczyć ją do ścisłego przestrzegania przyjętych zobowiązań, a tém samem usunie się zaległości w spłatach pożyczek, które stanowią u niektórych Towarzystw znaczną przeszkodę do dalszego rozwoju i skutecznej działalności.

Spełnijmy to zadanie w całej rozciągłości przez rok, który tym życzeniem witamy, a będziemy w przyszłości przygotowani na każdą burzę, którąby nam los zgotował.

Mowa posła Dra. Tadeusza Skałkowskiego

na posiedzeniu Sejmu z dnia 19. grudnia ub. r. w sprawie opodatkowania spółek produkcyjnych i handlowych.

Rezolucya proponowana Wysokiej Izbie w sprawie zmiany przepisów o opodatkowaniu Towarzystw produkcyjnych i handlowych, jest tylko ponowieniem uchwały w zeszłym roku w tej sprawie zapadłéj, która jednak nie odniosła skutku; Ministerstwo skarbu oznajmiło bowiem reskryptem z dnia 12. lipca 1887. l. 22.458, że weźmie tę uchwałę pod rozwagę dopiero przy ewentualnéj zmianie ustaw podatkowych, a gdy ta zapewne jeszcze nie tak rychło nastąpi, gdyż ogólna reforma systemu podatkowego jest od kilku już lat przedmiotem badań i projektów, a przecież nie może się doczekać stanowczego załatwienia, — przeto obawiać się należy, że zmiana tych dla spółek produkcyjnych i handlowych tak uciążliwych przepisów nastąpi dopiero po upływie szeregu lat, a tymczasem rozwój tych, szczególnie dla naszego kraju wielce pożądanych instytucyj, będzie sparaliżowany.

Niech mi wolno będzie, ze względu na wielką doniosłość tej kwestyi opodatkowania rzeczonych spółek, wykazać, że zmiana przepisów, normujących opodatkowanie tych stowarzyszeń, nie jest wcale trudną, ani też nie jest w związku z ogólną reformą systemu podatkowego. Idzie tu bowiem tylko o uchylenie niewłaściwych, przestarzałych i z organizacyą tych spółek wcale nie liczących się przepisów prawnych, które co do Towarzystw zaliczkowych już w r. 1880. uchylone i postanowieniami sprawiedliwemi zastąpione zostały.

Patentem cesarskim z dnia 29. października 1849. zaprowadzony został podatek dochodowy p r o w i z o r y c z n i e — tylko na rok 1850., z tém wyraźnem zapewnieniem, iż najbliższemu Sejmowi monarchii austryackiej przedłożone będą projekta do ustaw, mających zaprowadzić równomierne opodatkowanie wszelkich gałęzi dochodu. Od tego czasu upłynęło 38 lat, a ten prowizoryczny patent o podatku dochodowym istnieje, jak tyle innych prowizorycznych — a po kilkadziesiąt lat już istniejących ustaw austryjackich, i zastósowanym bywa z bezwzględną surowością do instytucyi, dla których koniecznie wydane być powinny odmienne przepisy, jeżeli ciężar podatkowy nie ma stać się dla nich wprost zabójczym.

Podstawą podatku dochodowego jest, jak wiadomo — fasya, w której kontrybuent podać ma swój czysty dochód. Otóż §. 11. wspomnianego patentu orzeka, iż nie wolno potrącać od dochodu brutto tych odsetek, jakie przedsiębiorstwo od długów swoich wypłaciło, ani też nie wolno potrącać wynagrodzenia za pracę kontrybuenta.

W zastósowaniu do stowarzyszeń interpretowały władze podatkowe ten ostatni przepis w tym kierunku, że wynagrodzenie dyrekcyi nie może być potrącone od dochodu brutto, ponieważ dyrekcya reprezentuje stowarzyszenie na zewnątrz, zatem przedstawia Towarzystwo jako osobę prawną także w obec władz skarbowych, tak iż wynagrodzenie dyrekcyi jest tém samem, co wynagrodzenie pracy pojedynczego właściciela przedsiębiorstwa.

Skoro zatem władze skarbowe, mając przedłożony sobie bilans Towarzystwa, nie biorą rzeczywistego czystego zysku za podstawę opodatkowania, lecz wyliczają sobie fikcyjne zyski, bez uwzględnienia odsetek od kapitałów pożyczonych i zapłaconych podatków, tudzież nieuwzględniając wynagrodzenia dyrekcyi, to jasnem jest, że ciężar podatkowy wzróść musi do przesadnéj i funduszom spółki całkiem nieodpowiedniéj sumy.

Jeżeli n. p. spółka, posiadająca 10.000 zł. własnego funduszu, a 30.000 zł. pożyczonego kapitału, osiągnęła w ciągu pierwszego roku istnienia 1.000 zł. czystego zysku, to władza skarbowa, postępując racyonalnie i opodatkowując tylko ten faktyczny czysty zysk 1.000 zł., nałożyłaby na taką spółkę 5% podatku, a doliczając extraordynaryum, 10% na rzecz skarbu państwa, czyli 100 zł. Zapłaciłaby przeto spółka — jeżeliby dodatki krajowe i indemnizacyjne, tudzież powiatowe i gminne *alterum tantum* rządowego podatku wynosiły, od dochodu swego 200 zł., czyli jednę piątą część tegoż dochodu; tak pozostałby jeszcze odpowiedni fundusz na oprocentowanie kapitału udziałowego spółki.

Obaczmy jednak, jak w rzeczywistości wypadnie opodatkowanie takiej spółki, według obowiązujących dziś przepisów. Oto jeżeli wynagrodzenie dyrekcyi Towarzystwa kosztowało rocznie 1.200 zł., zaś odsetki od pożyczonego kapitału 30.000 zł. po 6% t. j. 1.800 zł., władza skarbowa obu tych pozycyj z dochodu brutto nie potrąci, i zamiast kwoty 1.000 zł., wykaże do opodatkowania fikcyjny dochód 4.000 zł.

Od tej sumy 4.000 zł. wypadnie podatek dochodowy z dodatkami 800 zł., tak iż z dochodu faktycznego 1.000 zł. zabierze urząd podatkowy 800 zł. — a pozostawi członkom spółki tylko 200 zł., co równa się 2% dywidendy.

Przeciw takiemu wymiarowi nic pomogą spółce żadne rekursa.

Jeżeliby spółka postanowiła wytrwać, i w drugim roku swego istnienia, zapłaciwszy ten podatek 800 zł., uzyskała jednak, po opędzeniu kosztów administracyi i zapłaceniu odsetek, oraz podatku — dochód czysty w kwocie n. p. 600 zł., to władza skarbowa, zamiast wziąć z tego dochodu jednę piątą część, czyli 120 zł. na podatek rządowy z dodatkami, zestawi bilans do wymiaru podatku całkiem odmienny, a mianowicie doliczy do faktycznego dochodu 600 zł. wynagrodzenie dyrekcyi 1.200 zł., odsetki od kredytu 30.000 zł. — 1.800 zł., zapłacone podatki 800 zł. — razem więc będzie dochód 4.400 zł., a podatek od tego fikcyjnego dochodu wyniesie 880 zł., czyli innemi słowy — cały czysty dochód nie wystarczy na opłacenie podatku, gdyż trzeba będzie jeszcze z kapitału spółki dodać 220 zł.

Do takich — śmiało rzecz można — potwornych konsekwencyi doprowadza bezwzględne zastosowanie patentu z r. 1849. do spółek — i tu leży główna przeszkoda normalnego rozwoju tych instytucyi, które mogłyby tylko w takim razie spodziewać się łagodniejszego opodatkowania, gdyby miały dyrekcyę bezpłatną i operowały własnym tylko kapitałem — a przecież jedno i drugie jest niemożliwe, gdyż zarząd przedsiębiorstwa przemysłowego musi być odpowiednio wynagrodzony, a ograniczenie się na własny kapitał udziałowy tylko w bardzo zasobnych, zatem długi czas już istniejących spółkach, mógłby wyjątkowo mieć miejsce.

Te same przepisy zastosowano przed rokiem 1881. także do Towarzystw zaliczkowych, zanim weszła w życie ustawa z dnia 27. grudnia 1880. roku, która oparła opodatkowanie Towarzystw zaliczkowych na sprawiedliwéj podstawie, a mianowicie wyraźnie dozwoliła, aby wynagrodzenie członków zarządu i odsetki wypłacone od kapitałów pożyczonych z dochodu brutto potrącano, tak, iż faktyczny czysty zysk bilansowy już niewiele różni się od tego zysku, który władza skarbowa weźmie za podstawę do opodatkowania Towarzystwa zaliczkowego.

Ustawa z r. 1880. jakkolwiek według owego tytułu powinnaby mieć zastósowanie także do spółek produkcyjnych, w obecnéj stylizacyi żadną miarą do tych spółek zastosowaną być nie może. Jest bowiem w tej ustawie zawarte w §. 1. zastrzeżenie, iż może ona być zastosowaną tylko do tych stowarzyszeń, opartych na zasadzie pomocy własnéj, które swoją działalność *(Geschaftsbetrieb)* ograniczają na własnych członków.

To zastrzeżenie, słuszne w obec Towarzystw zaliczkowych lub spożywczych, jeżeliby do spółek produkcyjnych zastósowanem być miało, wymagałoby postanowienia w statutach spółki, że wyroby tej spółki tylko jéj członkom sprzedawane być mogą. Ale taka spółka produkcyjna, któréj członkowie mieliby być wyłącznymi odbiorcami, jest rzeczą niemożliwą.

Jeżeli zatem spółki produkcyjne mają być uwolnione od nadmiernych ciężarów podatkowych, to nieinaczej, jak przez zastósowanie do nich ustawy z roku

1880., w sposób odpowiedni właściwości tych spółek, a mianowicie bez ograniczenia, czyli one swoją działalność ograniczają na członków, gdyż celem ich istnienia jest właśnie produkcya własnemi siłami i sprzedaż produktów nietylko członkom, lecz szerokiej publiczności.

A stać się to może bez naruszenia całego systemu podatkowego, tudzież bez uszczuplenia dochodów skarbowych; owszem wzmogą się te dochody, skoro przez sprawiedliwe opodatkowanie umożliwionem będzie zakładanie podobnych spółek.

Dla naszego kraju jest to szczególniéj pożądanem, aby wymaganiom sprawiedliwości w tym przynajmniej kierunku stało się zadość; jest bowiem uznane przez Wydział krajowy i przez komisyę dla przemysłu krajowego, że takie spółki stać się mogą silną dźwignią ruchu przemysłowego.

Po rozmaitych próbach mniéj lub więcéj szczęśliwych, Wydział krajowy przyszedł do przekonania, że najwłaściwszą drogą do ożywienia przemysłu w naszym kraju, mianowicie przemysłu domowego i rękodzielniczego, jest tworzenie i zasilanie spółek produkcyjnych, tudzież spółek magazynowych i handlowych, aby przez związanie znacznéj liczby producentów w Towarzystwa oparte na zasadach wzajemności i solidarności, utworzyć z tych jednostek, dziś bezsilnych i bezradnych w odosobnieniu, zastęp kierowany zgodną myślą ku wspólnemu celowi, zdolny oprzeć się wyzyskiwaniu niesumiennych spekulantów, mogący korzystać z tańszych cen przy zakupnie wielkiéj ilości materyałów, z kredytu, z wydoskonalonych narzędzi, z ułatwionéj sprzedaży wyrobów. Nie potrzebuję wykazywać, jak wielkie jest zadanie takich spółek i jak niepoślednie usługi mogą one oddać pod względem społecznym i narodowym, jak dalece dziś właśnie, wobec groźnych od zachodu prądów, pożądane są takie instytucye, które zapobiedz mogą zubożeniu ludności pracującéj i dać jej sposobność uczciwego zarobkowania.

Byłoby też istotnie nie do wybaczenia, gdyby te usilne, znakomitemi ofiarami pieniężnemi poparte starania Reprezentacyi kraju, zmarnieć miały dla tego tylko, że wadliwe postanowienia przepisów podatkowych nie uległy zmianie.

Niech mi wolno będzie wyrazić nadzieję, że sprawa ta znajdzie w Radzie państwa to uznanie, na jakie zasługuje, a uchwalone jeszcze przed 7 laty w zasadzie ulgi podatkowe dla spółek produkcyjnych przestaną nareszcie być martwą literą.

Pod względem formalnym wnoszę o odesłanie wniosku mego do komisyi przemysłowej. (Brawa i oklaski).

Lustracye Towarzystw.

Celem uzupełnienia wykazu z przeprowadzonych lustracyi w roku ubiegłym, które dla braku miejsca w czasopiśmie naszem nie zostały umieszczone w swoim czasie, zamieścimy w miarę miejsca niektóre z ważniejszych w roku bieżącym.

Towarzystwo zaliczkowe w Radziechowie.

Majątek Towarzystwa w dniu lustracyi 8. września 1887. r.

Stan bierny:			
Udziały	34.296	zł. 87	ct.
Fundusz rezerwowy . . .	9.229	„ —	„
Wkładki oszczędności . .	126.499	„ 74	„
Odsetki	6 899	„ 74	„
Zysk z r. 1886. . .	1.325	„ 31	„
Rezerwa podatkowa . . .	226	„ 76	„
razem	178.477	zł. 42	ct.
Stan czynny:			
Pożyczki	161.778	zł. 49	ct.
Koszta administracyi . .	2.339	„ 30	„
Koszta egzekucyjne . . .	601	„ 70	„
Bank krajowy	11.339	„ 63	„
Kasa	2.418	„ 30	„
razem	178.477	zł. 42	ct.

Członków liczy Towarzystwo 2.404.

Wpłaty na udziały są powolne. Znaczna liczba udziałów z lat dawniejszych w minimalnéj wysokości 10 zł., dotychczas nie jest jeszcze ściągniętą; natomiast posiada wielu członków udziały przeważnie w większych kwotach naraz wpłacone, pomiędzy temi 12 najwyższe udziały po 500 zł. W wielu pozycyach zauważano znacznie wyższą kwotę na udział wpłaconą, jak pierwotnie członek deklaracyą dotyczącą płacić się zobowiązał, — w tych wypadkach należy zażądać dodatkową deklaracyę.

Fundusz rezerwowy powstaje z wpisowego po 2 zł. i z oprocentowania po 5 od sta; fundusz ten wynosi obecnie 20·1% udziałów i znajduje się w obrocie kasowym.

Wkładki oszczędności w sumie 126.499 zł 74 ct. składają się z 410 pozycyi, między któremi 74 pochodzą od instytucyi publicznych. Najwyższa wkładka wynosi 5.753 zł. 06 ct ; wkładek powyżéj 3.000 zł. było od 5 stron. Odsetki od wkładek oszczędności płaci Towarzystwo w wysokości 5%.

Wkładki oszczędności wpływają obficie, czego powodem jest nie tyle brak wszelkiéj konkurencyi, jak pozyskanie ogólnego zaufania i poważne stanowisko, jakie sobie Towarzystwo zaliczkowe w Radziechowie wyrobiło. Pokrywając wszelkie wymogi kredytowe członków wkładkami oszczędności, nie zaciąga Towarzystwo żadnych długów.

Odsetki od pożyczek członkom udzielanych pobiera Towarzystwo w wysokości 8°/₀ całorocznie z góry, z uwzględnieniem amortyzacyi.

Odsetki zaległe wykazane w bilansie za rok 1886. wynoszą 1.752 zł. 55 ct., czyli 1·03°/₀ kapitału wypożyczonego.

Jakkolwiek ogółem suma tych odsetek jest mała i stosunek do kapitału obrotowego korzystny, to jednakże nie powinne być w pozycyi téj umieszczone także i odsetki zaległe od pożyczek niepewnych, mimo, iż stanowią razem tylko nieznaczną kwotę, gdyż wpływają one w każdym razie na podwyższenie czystego zysku.

Pożyczki w sumie 161.778 zł. 49 ct., składają się z 2.068 pozycyi w kwotach od 5—2.000 zł.

Towarzystwo udziela pożyczki na spłaty terminowe i ratalne w tygodniowych, miesięcznych, kwartalnych i półrocznych ratach; na skrypty i akta notaryalne, tudzież na weksle przeważnie za 6 miesięcy płatne. Dawniéj udzielano także pożyczki i na zastawy, obecnie zaś ten dział zaniechano, a dawniejszych pożyczek tego rodzaju pozostało już nie wiele do ściągnięcia.

Spłata pożyczek odbywa się przeważnie regularnie. Za spłatą odsetek z góry i pewnej części kapitału, pożyczka kilka razy prolongowaną być może. Zaległości z końcem roku 1886. wynosiły 45.566 zł. 85 ct. na stan pożyczek 169.148 zł. 46 ct., czyli 26°/₀.

Zaskarżonych pozycyi jest 241, z których 24 z kwotą około 2.580 zł. nie całkiem są pewne, w części atoli jeszcze ściągnięte być mogą. Wątpliwe pozycye odpisują się zwolna z końcem każdego roku Obecnie posiada Towarzystwo fundusz na pokrycie takich niepewnych kwot, prowadzony w rachunku wkładek oszczędności z kwotą 1.236 zł. 69 ct. Inne pozycye dostatecznie są zabezpieczone. Podania pożyczkowe bywają dokładnie badane i pożyczka dopiero po zaciągnięciu pewnych wiadomości o stosunkach majątkowych petenta udzieloną zostaje. Pożyczki udziela Towarzystwo ogółem w kwotach miernych z uwzględnieniem sił kredytowych dłużnika.

Rada nadzorcza nie wywiera żadnéj ingerencyi przy udzielaniu pożyczek.

Koszta administracyi wynosiły w roku 1886. kwotę 3.220 zł. 91 ct., są tedy w stosunku do kapitału obrotowego skromne. Płacę pobierają tylko stale w biurze zajęci zastępcy dyrektorów i urzędnicy.

Biura obszerne i wygodnie urządzone, umieszczone są od czasu założenia Towarzystwa bezpłatnie w jednej z realności należących do właściciela dóbr Radziechowa i dyrektora Towarzystwa Stanisława hr. Badeniego. Obecnie zaś postanowiono wybudować okazały własny gmach preliminowanym kosztem 17.000 zł., z którego jako domu czynszowego Towarzystwo spodziewa się odpowiedniego oprocentowania własnego kapitału. Na fundusz budowy własnego gmachu wydzielaną bywa z czystego zysku pewna kwota; fundusz ten prowadzony w wkładkach oszczędności po zakupieniu już placu budowlanego i części materyałów wynosi obecnie 3.430 zł. 91 ct.

Towarzystwo zaliczkowe w Radziechowie używa opinii bardzo dobréj. Organizacya biurowa jest wzorową, a prowadzenie interesów Towarzystwa znamionuje rutynę. Dyrekcya odbywa regularne posiedzenia, uchwały atoli do osobnéj księgi nie bywają wciągane, lecz tylko w protokole czynności notowane.

Zebranej Radzie nadzorczej zostało przedłożone sprawozdanie z lustracyi wraz z uwagami i wnioskami lustratora

Ruch stowarzyszeń.

Zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Dziennik urzędowy ogłasza w miesiącu grudniu ub. r. następujące zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Nowe stowarzyszenia:

„*Spółka spożywczo-oszczędnościowa na stacyi Nowo-Sądeckiéj c. k. kolei państwowéj*, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“.

Celem spółki jest:

a) dostarczanie członkom dobrych niesfałszowanych artykułów do domowego użytku po umiarkowanej cenie;

b) udzielanie procentowych zaliczek na zakupno artykułów nie będących na składzie Towarzystwa;

c) oprocentowanie kapitału złożonego przez członków na rachunek oszczędności;

d) udział członków w osiągniętym zysku.

Czas trwania stowarzyszenia jest nieograniczony. Do Dyrekcyi wybrano pp.: Emila Bolwińskiego, Ignacego Drewnowskiego, Antoniego Trzetrzewińskiego, Leona Wodzińskiego i Witolda Żebrackiego; zastępcami zaś pp.: Wilhelma Hulkę, Jana Bystrzyckiego i Józefa Herasimowicza. Publiczne ogłoszenia od stowarzyszenia podawane będą plakatami. Towarzystwo obowiązuje w obec osób trzecich podpis przynajmniej trzech członków Dyrekcyi. — (C. k. sąd obwodowy jako handlowy w Nowym Sączu. Uchwała z dnia 19. listopada 1887. l. 7.264).

„*Bazar kółka rolniczego w Buczaczu*, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“. — Statut z dnia 6. listopada 1887., a właściwie z dnia 11. grudnia 1887. Celem stowarzyszenia jest dostarczanie członkom „Kółka rolniczego w Buczaczu“ towarów niesfałszowanych, w dobrym gatunku, według rzetelnej miary i wagi, z odpowiednio możliwym opustem od cen ustanowionych dla niečłonków kółka. W skład Dyrekcyi wchodzą pp.: Romuald Gilewicz, jako dyrektor, Ludwik Andler, jako dyrektor, Tomasz Orłowski, jako kasyer, Józef Ka-

zimierz dw. im. Zajączkowski, jako sekretarz, Jan Höflinger, jako zarządca, ks. Teodor Telakowski, jako zastępca dyrektora, i Nicetas Leganowski, jako zastępca dyrektora. Firmę stowarzyszenia podpisują ważnie dwaj dyrektorowie, lub jeden z dyrektorów i kasyer. Wysokość jednego udziału wynosi 10 zł. a. w. i takowy może być uiszczony w gotówce w całości, lub częściowo w dziesięciu po sobie następujących ratach miesięcznych. Za zobowiązania stowarzyszenia odpowiadają członkowie najwyżej ilością deklarowanych udziałów. Obwieszczenie i zwołanie Walnych Zgromadzeń następuje przez pisemne zaproszenie do każdego z członków, zaś rachunki i bilanse mają być wywieszane w lokalnościach Kółka rolniczego w Buczaczu, a nadto bilans roczny ma być ogłoszony w jednem z codziennych pism politycznych lwowskich. — (C. k. sąd obwodowy jako handlowy w Stanisławowie. Uchwała z dnia 15. grudnia 1887. l. 16.317).

Zmiany w Dyrekcyi:

„Spółka handlowa w Rudkach, stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką“. — Walne Zgromadzenie odbyte w dniu 29. września 1887. wybrało w miejsce ustępującego p. Adolfa Bieniedzkiego, dyrektorem p. Józefa Angielskiego, zastępcą zaś jego p. Mikołaja Chimiaka. — (C. k. sąd obwodowy jako handlowy w Samborze. Uchwała z dnia 15. listopada 1887. l. 12.859).

„Towarzystwo spożywcze w Nowym Sączu, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“. — C. k. sąd obwodowy w Nowym Sączu ogłasza, że wpisał do rejestru stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przy powyższem Towarzystwie wybór nowych członków Dyrekcyi a to pp.: Wiktora Wyszyńskiego, Ludwika Małeckiego i Jana Kosmana, zastępcą zaś dyrektora p. Dra. Henryka Wąsikiewicza. (Uchwała z dnia 5. listopada 1887. l. 6.451).

„Towarzystwo kredytowe w Glinianach, stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką“. — Na nadzwyczajnem Ogólnem Zgromadzeniu odbytem w dniu 1. września 1887. wybrano w miejsce następującéj Dyrekcyi na przeciąg lat trzech pp.: Jakóba Rosena, Mojżesza Mehlmana i Mojżesza Schaffera, dyrektorami; zastępcami zaś pp.: Mechla Katza, Schabeego Altmana i Józefa Wolfa. W końcu uchwalono zmianę ustępu 1. §. 4. tudzież zupełne wykreślenie §§. 11. i 12. statutu.— (C. k. sąd obwodowy jako handlowy w Złoczowie. Uchwała z dnia 29. października 1887. l. 6.083).

„Towarzystwo zaliczkowe w Kałuszu, stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką“. — Na zebraniu Rady nadzorczéj odbytem w dniu 24. października 1887. wybrani zostali do Dyrekcyi następujący pp.: Dr. Adolf Wurst dyrektorem, Ferdynand Tomek kasyerem i Amand Karpiński kontrolorem; zastępcami zaś pp.: Stanisław Nikorowicz zastępcą dyrektora, Stanisław Fogelmann zastępcą kasyera i Ignacy Przystalski zastępcą kontrolora. — (C. k. sąd obwodowy jako handlowy w Stanisławowie. Uchwała z dnia 7. grudnia 1887. l. 15.735).

Zmiany statutu:

„Towarzystwo zaliczkowe w Rudkach, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“. — Na Walnem Zgromadzeniu odbytem w dniu 2. października 1887. uchwalono i dokonano następujące zmiany statutu a to: do §. 4. do dotychczasowego brzmienia jeszcze dodatek „każdy z członków Dyrekcyi otrzyma zastępcę; a wybór zastępców nastąpi w ten sam sposób jak i członkow Dyrekcyi“. — §. 19. zamiast w dotychczasowem brzmieniu ma opiewać obecnie: „W razie krótkotrwałych przeszkód któregokolwiek z członków Dyrekcyi zastępują ich zastępcy“. — Następnie dokonano wybór członków Dyrekcyi a to pp.: Albina Rayskiego dyrektorem, w miejsce dotychczasowego dyrektora Mieczysława Lewickiego, Józefa Angielskiego zastępcą dyrektora, Adolfa Bieniedzkiego zastępcą kasyera i Romualda Swiżyńskiego zastępcą kontrolora. — (C. k. sąd obwodowy jako handlowy w Samborze. Uchwała z dnia 15. listopada 1887. l. 12.856).

Rozwiązanie Towarzystw:

„Towarzystwo kredytowe i zaliczkowe dla rolnictwa, handlu i przemysłu w Brodach, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“. — Na Walnem Zgromadzeniu odbytem w dniu 15. grudnia 1886. uchwalono rozwiązanie powyższego Towarzystwa, wskutek czego powołano na likwidatorów pp.: Zygmunta Marguliesa i Izydora Katza, którzy firmę Towarzystwa pod wyciśniętą stampilią z dodatkiem „w likwidacyi“ podpisywać będą. — (C. k. sąd obwodowy jako handlowy w Złoczowie. Uchwała z dnia 19. listopada 1887. l. 6.889).

„Credit Verein w Brodach, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“. — C. k. sąd obwodowy jako handlowy w Złoczowie oznajmia, że w dniu 19. listopada 1887. wpisał w rejestrze firm zarobkowych i gospodarczych przy powyższem Towarzystwie uchwałę likwidacyi tego Towarzystwa i że na likwidatorów powołano pp.: Pinkasa Guttmana, S. Kelsena, Szymona Harmana, Nissena Landaua i B. Lonkera. Firmę podpisywać będzie tylko trzech z wyż wspomnianych likwidatorów pod wyciśniętą stampilią powyższego Towarzystwa z dodatkiem słowa: „w likwidacyi“. (Uchwała z dnia 26. listopada 1887. l. 5.293).

Upadłości Towarzystw:

„Skład produktów kółek rolniczych w Jaśle, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“. — C. k. sąd obwodowy jako handlowy w Tarnowie ustanawia dla masy konkursowej powyższego Towarzystwa zarządcą masy p. Dra. Adolfa Graczyńskiego, a zastępcą tegoż p. Dra. Karola Biegańskiego. — (Uchwała z dnia 17. listopada 1887. l. 16,203).

Subskrybcya akcyj na Bank ziemski w Poznaniu. W ostatnim numerze „Związku“ z r. ub. podano mylnie w wykazie Towarzystw subskrybujących akcye, iż całą akcyę subskrybowało Towarzystwo oszczędności i pożyczek w Oświęcimie wpłacając całkowitą kwotę 620 zł., doniesienie to dotyczyło bowiem Stowarzyszenia pożyczkowego „Wzajemna pomoc“ w Makowie, które subskrybowało całą akcyę i wpłaciło pełną należytość za takową w kwocie 620 zł.

XX. Posiedzenie Zarządu funduszu zaopatrzenia odbyło się dnia 23. grudnia ub. r. Obecni pp.: Dr. Tadeusz Skałkowski, Hilary Jaworowski, Narcyz Ulmer, Alfons Paczowski i Władysław Terenkoczy.

Przy ukonstytuowaniu się wybrano prezesem p. Dra. Tadeusza Skałkowskiego, a zastępcą prezesa p. Hilarego Jaworowskiego; prowadzenie ksiąg powierzono p. Władysławowi Terenkoczemu, a rewidentem wybrano p. Alfonsa Paczoskiego.

Zarazem upoważniono p. Terenkoczego, aby w razie uznanej potrzeby przyjął manipulanta do prowadzenia ksiąg, za stósownem wynagrodzeniem.

Przyjęto do wiadomości wypłatę udziału l. 23 p. Maryanowi Rojekowi w kwocie 470 zł. 96 ct. i udziału l. 24. p. Janowi Nowakowskiemu w kwocie 428 zł. 93 ct., którzy z powodu likwidacyi Towarzystwa spożywczego we Lwowie przestali być uczestnikami funduszu zaopatrzenia.

Również uchwalono wypłacić udział l. 25 w kwocie 201 zł. 68 ct. p. J. Machnikowskiemu, byłemu urzędnikowi Towarzystwa spożywczego we Lwowie, który z tego samego powodu co dwaj powyżsi funkcyonaryusze przestał być uczestnikiem funduszu zaopatrzenia.

Udział ś. p. Józefa Wallocha l. 6 w kwocie 724 zł. 16 ct. uchwalono wypłacić pozostałej wdowie za notaryalnie legalizowanym kwitem. Zarazem powzięto zasadniczą uchwałę, że każdy kwit na podjęty udział ma być wobec notaryusza podpisany, a jeżeli uczestnik nie zwraca karty udziałowéj, winien dać oświadczenie, iż karta ta została zatraconą i staje się nie ważną.

Uchwalono wypowiedzieć wkładkę w Towarzystwie wzajemnego kredytu we Lwowie z powodu, iż Towarzystwo to przestało należeć do funduszu zaopatrzenia.

Podanie o pożyczkę załatwiono odmownie.

Przyjęto do funduszu zaopatrzenia pp.: Stanisława Kęskiewicza i Karola Peszkowskiego, urzędników Towarzystwa zaliczkowego w Łańcucie — obu bez żadnych zastrzeżeń co do dyspozycyi udziałem.

Wreszcie uchwalono nie dyskutować nad rezolucyą przekazaną przez ostatnie Walne Zgromadzenie, aż wówczas gdyby zaszedł wypadek przewidziany we wniosku.

Zamknięcie rachunków

Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych za r. 1887.

Dochód:

Gotówka z dniem 1. stycznia 1887.	1.206 zł.	77	ct.
Wkładki Towarzystw	4.943 „	55	„
Wpisowe od Towarzystw	60 „	—	„
Zwrot zaliczek od Towarzystw	270 „	29	„
Za druki dostarczone Towarzystwom	309 „	54	„
Zwrot kosztów lustracyi	110 „	46	„
Subwencya Banku krajowego	500 „	—	„
„ Gal. kasy oszczędności	300 „	—	„
Procent od lokacyi	36 „	57	„
Zwrot zaliczki na płacę	10 „	—	„
Z rachunku różnych	4 „	—	„
	7.751 zł.	18	ct.

Rozchód:

Płaca sekretarza	1.500 zł.	—	ct.
„ lustratora	1.500 „	—	„
„ i zaliczka urzędnika	895 „	—	„
„ i zaliczka woźnego	157 „	—	„
Fundusz zaopatrzenia	184 „	08	„
Czynsz za lokal	200 „	—	„
Czasopismo „Związek“	100 „	—	„
Zakupno „Roczników“	120 „	—	„
Drukarnia za druki	241 „	05	„
Koszta lustracyi	1.336 „	33	„
Zaliczki dla Towarzystw	255 „	67	„
Portorya, Walne Zgromadzenie i potrzeby biurowe	160 „	23	„
Nadzwyczajne wydatki	111 „	36	„
Z rachunku różnych	37 „	50	„
Storno z r. 1886.	40 „	02	„
Gotówka z dnia 31. grudnia 1887.	912 „	94	„
	7.751 zł.	18	ct.

We Lwowie, dnia 3. stycznia 1888.

Dr. Skałkowski,
patron.

Wł. Terenkoczy,
sekretarz.

Półroczny rachunek

funduszu zaopatrzenia funkcyonaryuszów stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych za czas od 1. lipca 1887. do 31. grudnia 1887.

Stan bierny:

1. Udziały członków	17.127·25
2. Odsetki dopisane od lokacyi	448·98
3. Odsetki od rachunku bieżącego	11·20
4. Z rachunku strat i zysków	90·02
	17.677·45

Stan czynny:

1. Lokacye: *a)* Kasa zal., N. Sącz	693·82	
b) Tow. zal., Drohobycz	1.847·46	
c) „ wzaj. kred., Lwów	626·14	
d) „ zal., Bircza	1.282·22	
e) „ „ Limanowa	1.262·85	
f) „ „ Rohatyn	1.240·78	
g) „ „ Radziechów	1.231·61	
h) „ „ Bóbrka	1.211·29	
i) Pow. Tow. zal., Lwów	2.855·98	
j) Bank zal., Stanisławów	1.097·75	
k) Tow. zal., Mościska	1.080·76	
l) „ „ Łańcut	555·67	
m) Tow. zal., Gorlice	547·44	
n) lokacya hypoteczna	1.000·—	
o) weksle	1.000·—	17.533·77
2. Gotówka w kasie lwowskiego Tow. zal.		143·68
		17.677·45

We Lwowie dnia 3. stycznia 1888.

Władysław Terenkoczy.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: *Władysław Terenkoczy.* Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, Hotel Żorża.